

Készült
a Nemzeti Kulturális Alap
támogatásával

Megjelenik évente négyszer
Előfizetési díj: 2000,-Ft. + postaköltség. Egy szám ára 500,-Ft.

HU ISSN 0454-3475

Szerkesztőbizottság

Adamikné Jászó Anna, Balogh Mihály (főszerkesztő)
Csík Tibor, Dán Krisztina, Fischerné Dárdai Ágnes,
Golnhoffer Erzsébet, Jáki László (felelős szerkesztő)
Kelemen Elemér, Nádasi András

Borító és tördelés: Illovszky Gyöngyi

Olvasószerkesztő: Ábrahám Erika

A szerkesztőség címe: 1089 Budapest, Könyves Kálmán krt. 40.

Levelezési cím: 1363 Budapest, Pf. 49.

Telefon: 323-5527, 323-5552

E-mail: kiadoi@opkm.hu

Elektronikus kiadás: www.eken.opkm.hu

Közreadja az Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet

Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum

Felelős kiadó: dr. Farkas Katalin

Nyomdai kivitelezés:

Érdi Rózsa Nyomda, 2030 Érd, Törökbálinti út 34.

Felelős vezető: Juhász László

Könyv és Nevelés2009/4.

Tartalom

Balogh Mihály: Mustra 8

KÖNYVTÁR

Varga Katalin - Dömsödy Andrea: Vezető szakfelügyelői jelentés az iskolai könyvtárakban végzett 2008-as szakfelügyeleti vizsgálatról..... 10
Nyíró Gizella: Egy gyakorlóiskola tehetséggondozó tevékenységrendszere (EKÉN)
Jáki László: Zibolen Endre az Országos Pedagógiai Könyvtárban (EKÉN)
Borostyániné Rákóczi Mária: Gráberné Bősze Klára Szinnyei-díjas (EKÉN)

OLVASÁSPEDAGÓGIA

Tószegi Zsuzsanna: Az olvasás trónfosztása? Adalékok a könyvből, illetve a képernyőről való olvasás kérdéséhez 26
Pogány György: Nézetek a leányok olvasásáról és olvasmányairól a dualizmus első felében (1867-1895) 39
Gósy Mária: Az olvasási nehézségről és a diszlexiáról 49
H Tóth István: Határtalan költészet (EKÉN)
Golnhofer Erzsébet – Szabolcs Éva: Olvasástanulás, olvasóvá nevelés: emlékszilánkok (EKÉN)
Sólyom Réka: Napjaink neologizmusai általános és középiskolás diákok szemszögéből nézve (EKÉN)
Bárdos Dóra: Szövegértés a középiskolában (EKÉN)
Forrai Katalin: Identitás – nyelv– idegenség (Peter Handke: Kaspar) (EKÉN)
Herczog Krisztián: Drámapedagógia az olvasóvá nevelés szolgálatában (EKÉN)
Szabóné Csepregi Boglárka: Fő-Szerep (Drámapedagógia alsó tagozaton az olvasóvá nevelés részeként) (EKÉN)
Kassovitz László: Mesékkal és rajzokkal köszöntöttük Benedek Eleket (EKÉN)

TANKÖNYV – TANESZKÖZ

Lukáts János: „Példából valóság legyen...” Általános iskolai tankönyveink világképe 1947 és 1955 között 54
Egy régi könyv új köntösben (Franyó István) (EKÉN)
Szabó Károly: Darwin a tankönyvekben (EKÉN)
Angyal Erzsébet: Benedek Elek és a bélyeg (EKÉN)

NEVELÉSTÖRTÉNET

Benedek Elek a művelt, olvasott nemzetért (Emlékezés az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeumban) 67
Mann Miklós: Oktatáspolitikai a 19-20. század fordulóján 67
Farkas Mária: Benedek Elek népiskolai történelemkönyveiről 72

Bárdos József: Benedek Elek, a zseniális átdolgozó (Az ismeretlen Benedek Elek)
(EKÉN)

Tancz Tünde: Benedek Elek munkásságának hatása az olvasás megszerettetésére
(EKÉN)

Galuska László Pál: Deszkavártól Jégorszáig. Benedek Elek meseírói munkássága
(EKÉN)

Jáki László: Benedek Elek, a gyermek- és ifjúságilap-szerkesztő (EKÉN)

250 éve született Kazinczy Ferenc

Mészáros István: Kazinczy, egy reformtankönyv szerzője 82

Bencédy József: A Kazinczy-versenyek 96

Adamikné Jászó Anna: Minek örülne ma Kazinczy? 102

Vajda Kornél: Kazinczy, a nevelő 105

Dóra Zoltán: Mitől forog Kazinczy a koporsóban? Szlang, durvaság
és trágárság a mai sajtó nyelvében (EKÉN)

Birck Edit: Keresztül-kasul Magyarországon - Kazinczy nyomában (EKÉN)

Részlet Kazinczynak a Pályám emlékezete c. írásából (EKÉN)

Részlet Eötvös József: Emlékbeszéd Kazinczy felett c. írásából (EKÉN)

A Kazinczyval foglalkozó fontosabb neveléstörténeti irodalom (J.L.) (EKÉN)

KITEKINTÉS, HÍREK 112

E SZÁMUNK SZERZŐI 120

Table of contents

Mihály Balogh: Show

LIBRARY

Katalin Varga-Andrea Dömsödy: Leading school-inspector's report about school-supervision in school libraries in 2008

Gizella Nyirő: The activity order of talent development in a model school (EKÉN)

László Jáki: Endre Zibolen in National Educational Library (EKÉN)

Mária Rákóczi Borostyáni: Klára Bősze Gráber won the Szinnyei-Prize (EKÉN)

PEDAGOGY OF READING

Zsuzsanna Tószegi: The dethronement of reading? Contributions to the question of book reading or screen reading

György Pogány: Opinions about girls' reading habits and readings in the first half of dualism (1867-1895)

Mária Gósy: About reading disability and dyslexia

István Tóth H.: Poetry unlimited

Erzsébet Golnhofer – Éva Szabolcs: Reading instruction, reading promotion: memory fragments (EKÉN)

Réka Súlyom: Today's neologisms from primary and secondary school students' of view (EKÉN)

Dóra Bárdos: Reading comprehension in secondary schools (EKÉN)

Katalin Forrai: Identity – Language – Strangeness (Peter Handke: Kaspar) (EKÉN)

Krisztián Herczog: Drama education in service of reading promotion (EKÉN)

Boglárka Csepregi Szabó: Leading-Role (Drama education as a part of reading promotion in the lower classes of a primary school)

László Kassovitz: Elek Benedek was celebrated by tales and drawings (EKÉN)

TEXTBOOKS – TEACHING AIDS

János Lukáts: „Be reality from your example...” The world concept of primary school textbooks 1947-1955

An old book with new face (*István Franyó*) (EKÉN)

Károly Szabó: Darwin in the textbooks (EKÉN)

Erzsébet Angyal: Elek Benedek and the stamp (EKÉN)

EDUCATIONAL HISTORY

Elek Benedek for a highly educated and literate nation (a commemoration in the National Educational Library and Museum)

Miklós Mann: Educational policy in the turn of 19-20th century

Mária Farkas: About Elek Benedek's history books for elementary schools

József Bárdos: Elek Benedek, the reviser of genius (The unknown Elek Benedek)

Tünde Tancz: The influence of Elek Benedek's work on reading promotion (EKÉN)

László Pál Galuska: From a fortress made of boards to the iceland. About Elek Benedek's writing of fairy tales (EKÉN)

László Jáki: Elek Benedek, the editor of children and youth magazines (EKÉN)

Ferenc Kazinczy was born 250 years ago

István Mészáros: Kazinczy, the author of a reform textbook

József Benczédi: The Kazinczy-competitions

Anna Jászó Adamik: What would please Kazinczy nowadays?

Kornél Vajda: Kazinczy, the preceptor

Zoltán Dóra: Why do Kazinczy turn in his grave? Slang, nastiness and obscenity of the language use of today's papers

Edit Birck: Up and down in Hungary – follow in Kazinczy's wake (EKÉN)

An extract from Kazinczy's work „Memories of my profession” (EKÉN)

An extract from the work „Memorial speech about Kazinczy” written by *József*

Eötvös (EKÉN)

The most important literature of educational history concerning Kazinczy (J.L)
(EKÉN)

OUTLOOK, NEWS

AUTHORS OF THIS NUMBER

INHALT

Muster (*Mihály Balogh*)

BIBLIOTHEK

Katalin Varga – Andrea Dömsödy: Bericht über die in den Schulbüchereien im Jahre 2008 durchgeführte Revision der fachlichen Aufsicht

Gizella Nyírő: Das Tätigkeitssystem der Begabtenförderung in einer Ausbildungsschule (EKÉN)

László Jáki: Endre Zibolen in der Pädagogischen Landesbibliothek (EKÉN)

Mária Rákóczi Frau Borostyáni: Die mit Szinnyei-Preis ausgezeichnete Klára Bősze Frau Gráber (EKÉN)

LESEPÄDAGOGIK

Zsuzsanna Tószegi: Die Entthronung des Lesens? Beiträge zur Frage des Lesens aus Büchern respektive Bildschirm.

György Pogány: Ansichten über das Lesen und den Lektüren der Mädchen in der ersten Hälfte des Dualismus (1867-1895)

Mária Gósy: Über die Schwere des Lesens und die Dyslexie

Erzsébet Golnhofer – Éva Szabolcs: Leseunterricht, Erziehung zum Leser: Erinnerungssplitter (EKÉN)

Réka Solyom: Die Neologismen unserer Tage aus der Sicht der Grund- und Mittelschüler (EKÉN)

Dóra Bárdos: Die Textauffassung in der Mittelschule (EKÉN)

Katalin Forrai: *Identität – Sprache – Fremdheit (Peter Handke: Kaspar)* (EKÉN)

Krisztián Herzog: Die Dramenpädagogik im Dienste der Erziehung zum Lesen (EKÉN)

Boglárka Csepregi Frau Szabó: Haupt-Rolle (die Dramenpädagogik in der Primarstufe als Teil der Erziehung zum Lesen) (EKÉN)

László Kassovitz: Wir begrüßten Elek Benedek mit Märchen und Zeichnungen (EKÉN)

LEHRBUCH – LEHRMITTEL

János Lukáts: „Aus dem Vorbild werde die Wirklichkeit...“ Das Weltbild unserer Lehrbücher in der Grundschule zwischen 1947-1955

Ein altes Buch im neuen Gewand (*István Franyó*) (EKÉN)

Károly Szabó: Darwin in den Lehrbüchern (EKÉN)

Erzsébet Angyal: Elek Benedek und die Briefmarke (EKÉN)

BILDUNGSGESCHICHTE

Elek Benedek für eine kultivierte, wohlbelesene Nation (Gedenksitzung in der Landesbibliothek und Museum für Pädagogik)

Miklós Mann: Die Bildungspolitik zur 20. Jahrhundertwende

Mária Farkas: Über die Gesichtsbücher für die Volksschulen von Elek Benedek

József Bárdos: Elek Benedek, der geniale Bearbeiter (Der unbekannte Elek Benedek) (EKÉN)

Tünde Tancz: Die Auswirkung der Tätigkeit von Elek Benedek auf das Beliebtmachen der Lesung (EKÉN)

László Pál Galuska: Von Plankenburg bis Eisland. Die märchendichterische Wirksamkeit von Elek Benedek (EKÉN)

László Jáki: Elek Benedek, der Kinder- und Jugendzeitschriften Redakteur (EKÉN)

Vor 250 Jahren ist Ferenc Kazinczy geboren

István Mészáros: Kazinczy der Verfasser eines Reform-Kehrbuches

József Bencédy: Die Kazinczy-Wettbewerbe

Anna Jászó Frau Adamik: Worüber würde sich Kazinczy heute freuen?

Kornél Vajda: Kazinczy der Erzieher

Zoltán Dóra: Vor was dreht sich Kazinczy im Grabe herum? Slang, Derbheit und Unflat in der Sprache der heutigen Presse (EKÉN)

Edit Birck: Kreuz und quer durch Ungarn – auf der Spur von Kazinczy (EKÉN)

Ausschnitt aus der Schrift „Das Andenken meiner Laufbahn“ von Kazinczy (EKÉN)

Ausschnitt aus der Schrift „Gedächtnisrede über Kazinczy“ von *József Eötvös* (EKÉN)

Die sich mit Kazinczy beschäftigende bedeutendere erziehungsgeschichtliche Literatur (L.J.) (EKÉN)

AUSBLICK, NACHRICHTEN

AUTOREN DIESER NUMMER

E számunk szerzői

Dr. Adamikné Dr. Jászó Anna főiskolai tanár, ELTE, Budapest
Angyal Erzsébet muzeológus, Budapest
Bacsó Ildikó könyvtáros, MFPI, Budapest
Balogh Mihály ny. főigazgató, Kunszentmiklós
Bárdos Dóra tanár, Cegléd
Dr. Bárdos József főiskolai docens, Kecskeméti Főiskola TFK
Dr. Bencédy József tudományos kutató, Budapest
Birck Edit ny. könyvtáros, Budapest
Borostyániné Rákóczi Mária osztályvezető, OFI-OPKM, Budapest
Dóra Zoltán tanár, Vác
Dömsödy Andrea iskolai könyvtári szakreferens, könyvtáros, OFI-OPKM, Budapest
Dr. Farkas Mária főiskolai docens, ELTE-TÓK, Budapest
Forrai Katalin egyetemi hallgató PTE-BTK, Pécs
Franyó István ny. docens, Budapest
Galuska László Pál főiskolai tanár, Kecskeméti Főiskola TFK
Gerebenné Tóth Éva könyvtáros, FSZEK Ugocsa utcai könyvtár, Budapest
Dr. Gósy Mária MTA doktora, tudományos tanácsadó, tanszékvezető egyetemi tanár
 ELTE-BTK fonetika tanszék
Herczog Krisztián egyetemi hallgató, Nyugat-magyarországi Egyetem, Apáczai Cse-
 re János Kar
Kassovitz László Kölcsey Ferenc Városi Könyvtár, Dunakeszi
Dr. Jáki László tudományos főmunkatárs, OFI-OPKM, Bp.
Lukáts János ny. könyvtáros, Bp.
Dr. Mann Miklós MTA doktora, egyetemi magántanár
Dr. Mészáros István ny. egyetemi docens, Budapest
Nyirő Gizella könyvtárostanárs, PTE Deák Ferenc Gyakorló Gimnázium és Általános
 Iskola, Pécs
Pallos Zsuzsanna könyvtáros, OFI-OPKM, Bp.
Pogány György könyvtárvezető, Pilis Város Polgármesteri Hivatal Kármán József Vá-
 rosi Könyvtár
Sólyom Réka egyetemi tanársegéd, Károli Gáspár Református Egyetem, Magyar
 Nyelvtudományi Tanszék, Bp.
Szabó Károly könyvtáros, OFI-OPKM, Bp.
Szabóné Csepregi Boglárka tanító, Dózsa György Általános Iskola, Szeged
Tancz Tünde Drs. főiskolai adjunktus, PTE Illyés Gyula Főiskolai Kar
 Dr. Tószegi Zsuzsanna főiskolai docens, Kaposvári Egyetem Társadalomelméleti és
 Könyvtártudományi Tanszék
H. Tóth István kandidátus, egyetemi docens, Károlyi Egyetem, Prága
Vajda Kornél ny. szerkesztő, Bp.
Dr. Varga Katalin igazgató, OFI-OPKM, Bp.